

Հետևալ բերկրառիթ տեղեկութիւնը ոչ միայն արհեստասէր՝ այլ և համայն մերազնեից ուշադրութեան և մխիթարութեան արժանի է:

ԸՐՈՒԵՍԱԿԱՆ

Տանկաստանի մէջ գտնուող արուեստագէտներն որչափ որ քաջալերութիւն չը տեսնելով՝ եւ չը զրտնելով աննշան մնացած են, այնքան ալ իրենց հրաշալի եւ մտաց ու հանճարի ծնունդն եղող գործերովն նշանաւոր հանդիմացած են ոչ միայն Տանկաստանի մէջ, այլ եւ ընդհանուր Եւրոպայի առջին:

Մեր այս ըստժը հաստատելու համար թէեւ կըրնանք խիստ շատ օրինակներ յստաջ բերել, բայց առայժմ այսօր ասոնց մէկուն վրայ խօսմանք, որ նոր բան մ'է:

Արքունի ատաղձագործ Բէմհանեան Վսեմ. Որդիկ Էֆէնտիլի տունը պատեհութիւն ունեցանք անցնալ գիշեր զոյգ մը խմած տեսնելու, որք յատկապէս կայսերական պալատան համար շինուել էին, եւ զորս առաջին անգամ տեսնելուս՝ առանց չափազանցութեան կըսեմք՝ թէ՛ զմայլեցանք, եւ անհնարին է որ մարդ տեսնէ զայն եւ չըսքանչանայ: Որովհետեւ այդ խմածներուն վրայ տարուած աշխատութեանը մէջ արուեստն ու ըմբռնութիւնը իրարու հետ կը մրցին, Հայ արուեստագէտին հիանալի տաղանդը կը փայլի, եւ տարուած աշխատութիւնը սոյն ծուռակերտին մէջ հայելիի նման ակներեւ կ'ոտոնուի, մէկ խօսքով՝ հրաշակերտ մը՝ որ թաղաւորաց պալատներու եւ միւլղեներու մէջ դրուելու արժանի է:

Սոյն գործը, որ տասն ամսուան անխոնջ աշխատութեան մը արդիւնքն է, մարդ տանը տարի ալ զննելու ըլլայ՝ զարմեալ չ'յազննար:

Փայտին վրայ քանդակուած վայրի կենդանիները, թռչունները, լեռներն ու դաշտերն այնքան ըմպկան եւ գեղեցիկ կերպով փորուած էին, որ բոլորովին անթերի գործ մ'ըսուելու արժանի էր, եւ եթէ պակասութիւն մը կայ, այն ալ քանդակագործ հեղինակին յիշեալ կենդանեաց՝ կենդանական շունչ մը չը կարենալ տալն եղած էր:

Սոյն զերազանց գործը դիտած ատեննիս, բարեգիտ մը կը կենար մեր քովը, որ սա եւս իրեն ցա-

տուկ ճիւղին մէջ ընտիրն են նշանաւոր արուեստագէտ մ', ըլլալով, հետեւեալ դիտողութիւնն քրաւ ըսելով թէ, « Շատ հաւանական է որ այսքան նուրբ գործ մը արծաթի եւ ոսկւով վրայ կարելի ըլլայ քանդակել, իսկ փայտի մը վրայ մեծ աշխատութեան եւ շատ արուեստի պէտք ունի: »

Մեր այս տողերը գրելով, չը կարծուի թէ շողորդող կուզենք Վսեմ. Որդիկ Էֆէնտիլն որովհետեւ իրեն նման մեծ ու նշանաւոր արուեստագէտ մը աւելորդ է ըսել թէ մեր գովեստներուն պէտք չունի, եւ որոյ տաղանդն արդէն ճանչցած է աշխարհ:

Մեր միայն տեսնելով եւ ճանչելով սոյն հրաշակերտ զոյգ մը գործնոց գերազանց ընտրութիւնն ու ազնուութիւնը, պարտք համարեցանք մեր զգացման զազափալն յայտնել հրապարակաւ ի քաջալերութիւն արուեստագէտ մտերմու, փափաքելով միանգամայն որ մեր ազգին մէջ աւելի եւս Բէմհանեաններ եւ ասոր նման յաջողութեամբ հանճարնին փայլեցնող արուեստագէտներ տեսնելու քաղաւորութիւնն ունենամք:

Մամուլ. Թ. 528. Հոկտ. 29.

ՅԱԿՈԲ ՊԷՅ ՊԱՆԵԱՆ

Աւրբաթ օր (Հոկտ. 31) Փարիզէն քաշուած հեղափոխ մը ծանոց՝ թէ Պալեան վսեմաշուք Յակոբ պէյ, որ ժամանակէ մ'ի վեր Փարիզ կը գտնուէր, հինգշաբթի առաւօտ իր մահկանացուն հիքեր է:

Պալեան ազնուաշուք գերդաստանին այս ընտիր անդամը՝ իր առաքինի վարդաբը, գրագիտական ճաշակաւոր ազգասիրական գործերովը նա մանաւանդ իր արուեստագիտական հանճարովը թէ մերազնեից և թէ օտարաց մէջ երեւելի հանդիսացած և ամենուն սիրելի եղած էր՝ հետեւաբար այսպիսի կարեւոր անձի մը կորուստը դառն և ողբալի է:

Հայրենիք. Թ. 271. Նոյեմ. 4.

Ըյս առթիւ՝ հանգուցեալ և բարեյիշատակ Յակոբ Պալեանի համար Օրագրոյ գրած մի յօդուածը յաջորդ ամսագրոց միոյն մէջ կամփոփեմք: